

Ablakot nyitni a világ felé

Beszélgetés Czilli Aranka-Ágota kovásznai magyartanárnővel, költővel

Czilli Aranka azon magyartanárok közé tartozik, akik el tudják érni, hogy a diákok Jókait és Móriczot olvassanak. Úgy látja, több szabadságra lenne szükség a tartalmak és a módszerek megválogatásában. Költőként pedig vallja, az egyének találkozásának és egymásba olvadásának legőszintébb módja a vers.

– Magyar irodalom- és néprajzszakon végeztél. Az anyanyelv- és irodalomoktatás elsajátítása volt a célod, vagy inkább költő szeretettel volna lenni?

– Gyermekként mondogattam, hogy költő leszek, de valahol úgy éreztem, ez olyan, mint az, hogy a fiúk nagy része úrhajós lesz. Aztán az egyetemi szak kiválasztásakor az irodalom szeretete vezetett, oda már úgy mentem, hogy magyartanár akarok lenni. A néprajzszak viszont teljesen átformálta a gondolkodásom, világnézetemet. Úgy érzem, Kolozsváron olyan tanárok egyengették az utamat, akik a tananyagnál többet csomagoltak a lelkembe, a batyumba, amivel az egyetemi évek után útnak eresztettek. Magasra tették a mércét, de ugyanakkor szakmai és személyes adottságokkal példát mutattak arról, hogyan érdemes élni és elvégezni a feladatot, a munkát, amire vállalkoztam. Irodalomszakos tanáraink közül Egyed Emese és Tóth Zsombor, valamint Szabó Levente voltak azok, akiktől a tanterv által előírtakon kívül maradandót tanultam. Néprajzszakos tanáraink közül pedig Tánóczos Vilmos, Keszeg Vilmos és Pozsony Ferenc a dolgoknak láthatatlan mélységeit és szélességeit tárták fel előttem. Könczey Csillától pedig azt tanultam meg, milyen felelősséggel jár az, ha az ember embernek születik egy emberekkel tele világba. Tehát függetlenül attól, milyen célokkal és elképzelésekkel mentem Kolozsvárra, az, aki a négy év eltelté után néprajzos, verseket író magyartanárként visszatért szülővárosába, sehol sem lenne ezek nélkül a csupa nagybetűs pedagógusok és emberek nélkül.

– Emlékszem, iskolás koromban a karácsonyi szünet előtt egy, csak az osztályunknak írt verseddél ajándékoztál meg. Diákjaid körében azóta is szeretnek. Mi a titka annak, hogy a kovásznai tanulók odaadók a magyarórák iránt?

– Erre nem is emlékeztem. Nem szoktam bevinni saját verseimet az órára. De ti különösen közel álltatok a szívemhez, valószínűleg nagyon szerettem volna adni valamit karácsonyra. Egyébként nagyon szeretem a diákokat. A „nehéz eseteket”, ha van ilyen, kétszeresen is. Az egyéniségüket szeretem. Mindegyiket olyannak fogadom el, ahogy van. A feladatom pedig az, hogy megkeressem azokat az utakat, amelyeken keresztül beengedik lelkükbe az irodalmat, így talán megszerettetem azt

Czilli Aranka számára a három gyermek sokszor ihletforrásként is szolgál

velük. De a hangsúly mindig rajtuk marad. Minden évfolyammal szépen megszelídítjük egymást kis hercegi értelemben, és onnan kezdve már öröm a munka.

– Milyen módszerrel lehet ma eljuttatni az irodalmat a fiatalokhoz?

– Mindig megdöbbenek, hogy amikor egy tizenéves találkozik egy verssel és megpróbálja elemezni, akkor vagy azt állítja, hogy nem ért belőle semmit, vagy meglevő sémákat kap elő. Ilyenkor azokat ráhúzza az adott műre, előad egy szakterminusokkal teletűzdelt szöveget, aminek a végén rájövök, őt meg sem érintette a vers. Szerintem az a nagy feladat, hogy rávegyük őket, merjenek meztőláb és maszk nélkül közeledni egy vershez, ne vágják vigyázzba magukat előtte, hanem üljenek le és játszadozzanak el vele, mint egy kaleidoszkóppal, amiben csak forgatva fedezhetik fel a varázslatos képeket és a színes kavicsokat, amik teljesen érthető módon mindenkinek kicsit más összképpé fognak összeállni. A lényeg, hogy érezzék meg önmaguk fontosságát az irodalomértelmezés folyamatában, hogy tényleg találkozzanak a művel, hogy érintse is meg őket az. Bátorra kell tenni őket ahhoz, hogy megnyissák lelküket a vers előtt.

– Mennyire érdeklődik a Z generáció a klasszikus ma-

gyar irodalom iránt? Mennyire tartod szükségesnek a kortárs, esetleg külföldi irodalom bevezetését a tananyagba?

– Nem igaz, hogy a mai fiatalok nem olvasnak. Csak nem a kötelezőt. Fontosnak és sürgősnek érzem azt, hogy ezt a kötelező tananyagot, olvasmánylistát átgondoljuk, felfrissítsük és közelítsük ahhoz, amivel képesek a mai tizenévesek is azonosulni, amit szeretni és érezni is tudnak, nemcsak megérteni.

Fontosnak és sürgősnek érzem, hogy ezt a kötelező olvasmánylistát átgondoljuk, felfrissítsük és közelítsük ahhoz, amivel képesek a mai tizenévesek is azonosulni, amit szeretni is tudnak, nemcsak megérteni.

– Az oktatási rendszert felváltva ostromozzák pedagógusok, szülők és diákok a képtelen mennyiségű leadandó anyag miatt. Hogyan lehetne jobb és szerethetőbb az iskola tanár és diák számára egyaránt?

– Több szabadságra lenne szükség a tanárnak és a diáknak a tartalmak és a módszerek megválogatásában. Le kellene szállni a láthatatlan dobogóról, leülni a diákok közé, ahogy Szabó Lőrinc lírai éneke a Lóci óriás lesz című versében.

Czilli Aranka-Ágota

Kovácsznán született 1982-ben. Felsőfokú tanulmányait a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem néprajz–magyar szakán végezte. A kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Iskola központban tanít magyar irodalmat, a Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesületben író-olvasó találkozókat szervez. Mezey Katalin Kossuth- és József Attila-díjas prózaíró, költő így ír Czilli Aranka debütkötetéről: „a mai erdélyi magyarság keskeny útján járó, intellektuálisan és érzelmileg igényes ember, érzékeny asszony személyisége hitelesen szólal meg egymással is összhangot teremtő, egymásnak válaszoló verseiben”.

Több empátiával és kevesebb előítélettel közelíteni a tanításhoz. Úgy, hogy egyetlen percre se tévesszük szem elől, hogy élő, érző, egymástól sokszor merőben különböző gyermekekkel dolgozunk, meghallgatni az elképzeléseiket. A tananyagot pedig igazítani kellene az ő érdeklődési körükhöz, lelki alkathoz, életkorukhoz.

– Még Lukács Aranka név alatt jelentek meg első írásaid több magyar közéleti és irodalmi lapban. Miért a líra útját választottad?

– Mert így tudok hitelesen és őszintén szólni. Előszeretettel olvasok kis- és nagyepikát egyaránt, de valahogy nem érzek készletet arra, hogy azt, amit mondani akarok, történetbe burkoljam. Igazából egyszer megpróbáltam, merő kíváncsiságból. Egy novella erejéig sikerült a feladatot teljesíteni, de pontosan az a bajom vele, hogy „feladatszágú” lett. Mezey Katalin kortárs költő – akit mentoromnak és példaképemnek tekintek – szerint „két ember között a legrövidebb út a vers”. Talán ez érzékelteti a legjobban, hogy miért a líra az

én utam: ablakot nyitni a világ felé, kapcsolatot teremteni a kint és a bent között, valahogy csak így tudom őszintén és hitelesen.

– Múlt hónapban jelent meg első versesköteted Nyitott ablak címmel, rendkívül érzékeny, vallomásszerűen őszinte sorokkal. Mit énekel meg a lírádban?

– Talán az egymásra való odafigyelés, az önmagunk és a másik ember feltételek nélküli elfogadása és szeretetének fájdalmas fon-

tosságát. A kötet címét is adó metafora az ars poeticám. A költészet, az irodalom, a vers célja szerintem ez az ablaknyitogatás, a kapcsolatteremtés a világok és világszeletek között, a kinti és a benti, az én és a másik találkozásának és egymásba olvadásának legőszintébb módja.

– Három gyermek edesanyja vagy. Egyik karodon a lányod, másik kezeden az írószer, vagy inkább időnként elvonulsz egy csendes sarokba alkotni?

– A csendes sarok három gyermek mellett elképzelhetetlen luxus. Általában van a versmag, ami kopog, aztán dörömböl belül. Ott hordozom és csiszolom fejben az első csendesebb éjszakáim, amikor leülök és megírom. Írni és olvasni is éjszaka szoktam. De az igazság az, hogy a három gyermek sokszor ihletforrásként is szolgál. Nagy köztük a korkülönbség, így mindhárom más-más élethelyzetekkel, konfliktusokkal és megoldanivalóval szembesítenek. Kamaszodó Anna lányommal például két ajtócsapkodás közötti mély és komoly beszélgetések olykor olyasmiket hoznak fel belőlem, amiket nélküle nem tudnék felszínre hozni. A tízéves Samu fiam rendkívül érzékeny lelkű gyermek, lelkiében ő hasonlít leginkább hozzám. Egyébként külön büszkeség, hogy ő is írogat verseket, és talán nem csak az anyai elfogultság mondatja velem azt, hogy korához képest egészen ügyes, jó versek születnek a keze alatt. Eszter lányom most múlt egyéves, ő az energiabomba, a központ, aki körül a család többi tagja forog. A huncutság és a soha ki nem fogyó energia megtestesítője, aki egyszerre merít le és tölt fel naponta. Szerencsésnek érzem magam és teljesnek az életem. Úgy gondolom, hogy ha mondanivalómat sikerül életem verseibe csomagolni, azt elsősorban gyermekeimmel, illetve folyamatos nyüzsgésben levő családomnak köszönhetem. Ők biztosítják a nyersanyagot a munkához.

– Férjeddél, Czilli Balázs művelődési igazgatóval lüktető aktivitásban tartjátok a kis székelyföldi város kulturális életét, a Kőrösi Csoma Sándor Közművelődési Egyesületben pedig író-olvasó találkozókat szervezel. Milyen irányba igyekeztek terelni a helyi művelődési életet?

– Igazából ez egy szolgálat a szó legpozitívabb értelmében. Megmutatni, közvetíteni valami szépet a közösségnek, ablakot nyitni az olykor monoton, máskor nehéz hétköznapokra, beengedni a frisset, a szépet, a vigasztalót. Aki jól érzi magát a bőrében, akinek elégedett a lelke, az jó emberré válik, s olyan jó hely tud lenni a világ, ha az ember jó emberek között él.